

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ 2019

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

1 Αυγούστου 2019

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **01/10/2019**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-28, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ**Ε.Ε – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Ήπια υποχώρηση στον δείκτη οικονομικού κλίματος στην Ευρωζώνη¹, αλλά και στην ΕΕ**

Ο δείκτης οικονομικού κλίματος τον Ιούλιο υποχώρησε στην Ευρωζώνη κατά 0,6 μονάδες και διαμορφώθηκε στις 102,7 μονάδες όπως και στην ΕΕ (μείωση κατά 0,3 μον.) που διαμορφώθηκε στις 102,0 μονάδες. Πιο συγκεκριμένα, η πτώση του δείκτη στην Ευρωζώνη εκπορεύεται κυρίως από την επιδείνωση του κλίματος στις Κατασκευές (-2,6), στη Βιομηχανία (-1,8), στο Λιανικό εμπόριο (-0,8) και στις Υπηρεσίες (-0,4), ενώ αντίθετα ανοδική ήταν η πορεία της καταναλωτικής εμπιστοσύνης (+0,6). Όσον αφορά στις πέντε μεγαλύτερες οικονομίες της Ευρωζώνης, ο δείκτης υποχώρησε πιο έντονα στην Γερμανία (-2,4), παρέμεινε αμετάβλητος στην Γαλλία, ενώ θετικά κινήθηκε στην Ολλανδία (+1,7), στην Ιταλία (+1,4) και στην Ισπανία (+0,6).

Στην ΕΕ, η ηπιότερη υποχώρηση των προσδοκιών προκύπτει κυρίως ως αποτέλεσμα της οριακής υποχώρησης του δείκτη στην Πολωνία (-0,8) και στο Ην. Βασίλειο αντίστοιχα. Σε τομεακό επίπεδο, η επιδείνωση του κλίματος στην Βιομηχανία ήταν έντονη και το κλίμα στην καταναλωτική εμπιστοσύνη βελτιώθηκε, ενώ η επιδείνωση του κλίματος στις Κατασκευές ήταν ηπιότερη και στο Λιανικό εντονότερη σε σχέση με την ΕΕ. Σε αντίθεση με την Ευρωζώνη, το κλίμα στις Υπηρεσίες βελτιώθηκε. Οι προσδοκίες στην απασχόληση διέφεραν καθώς ενισχύθηκαν σημαντικά στο Λιανικό εμπόριο και λιγότερο στη Βιομηχανία και στις Υπηρεσίες, ενώ οι Κατασκευές κινήθηκαν παράλληλα και επιδεινώθηκαν σε αμφότερες τις ζώνες. Οι προσδοκίες όσον αφορά στις τιμές, κινήθηκαν όπως στην Ευρωζώνη σε Βιομηχανία και Υπηρεσίες, παρέμειναν αμετάβλητες στο Λιανικό εμπόριο και υποχώρησαν σημαντικά στις Κατασκευές. Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις -7,9 και -7,4 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι προσδοκίες για την εξέλιξη της παραγωγής μεταβάλλονται αρνητικά και στις δύο ζώνες, όπως και οι εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών και ζήτησης, ενώ τα εκτιμώμενα αποθέματα μεταβάλλονται θετικά στην ΕΕ και αρνητικά στην Ευρωζώνη.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώθηκαν στις +7,8 και +10,6 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους μεταβάλλονται αρνητικά στην ΕΕ και θετικά στην Ευρωζώνη, ενώ αντίθετα κινούνται οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση αλλά και την βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι σχετικοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -1,6 και -0,7 μονάδες αντίστοιχα στην ΕΕ και την Ευρωζώνη. Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα υποχωρούν σε ΕΕ και Ευρωζώνη, ενώ οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα κινούνται ανοδικά σε ΕΕ και πτωτικά σε Ευρωζώνη. Οι προβλέψεις για τις πωλήσεις τους επόμενους μήνες αποδυναμώνονται και στις δύο ζώνες αντίστοιχα.
- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κινήθηκε στις +2,6 και +3,2 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη. Οι προβλέψεις για την απασχόληση υποχωρούν στην ΕΕ όπως

¹ **Σημαντική σημείωση:** Τον Ιανουάριο αναθεωρήθηκε η σύνθεση του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης, με αποτέλεσμα την αναθεώρηση και του συνολικού δείκτη οικονομικού κλίματος (ESI). Επιπλέον, στην έρευνα εισάγεται και πάλι η Ιρλανδία. Επιπρόσθετα, πραγματοποιήθηκε η ετήσια αναθεώρηση του δείκτη που γίνεται κάθε Ιανουάριο, ως προς το βάρος κάθε χώρας στην έρευνα, καθώς και η προσθήκη του 2018 στο μακροχρόνιο μέσο όρο του δείγματος (1990 – 2018=100) και του δείκτη.

και στην Ευρωζώνη, ενώ οι προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών βελτιώνεται στην ΕΕ και επιδεινώνεται στην Ευρωζώνη.

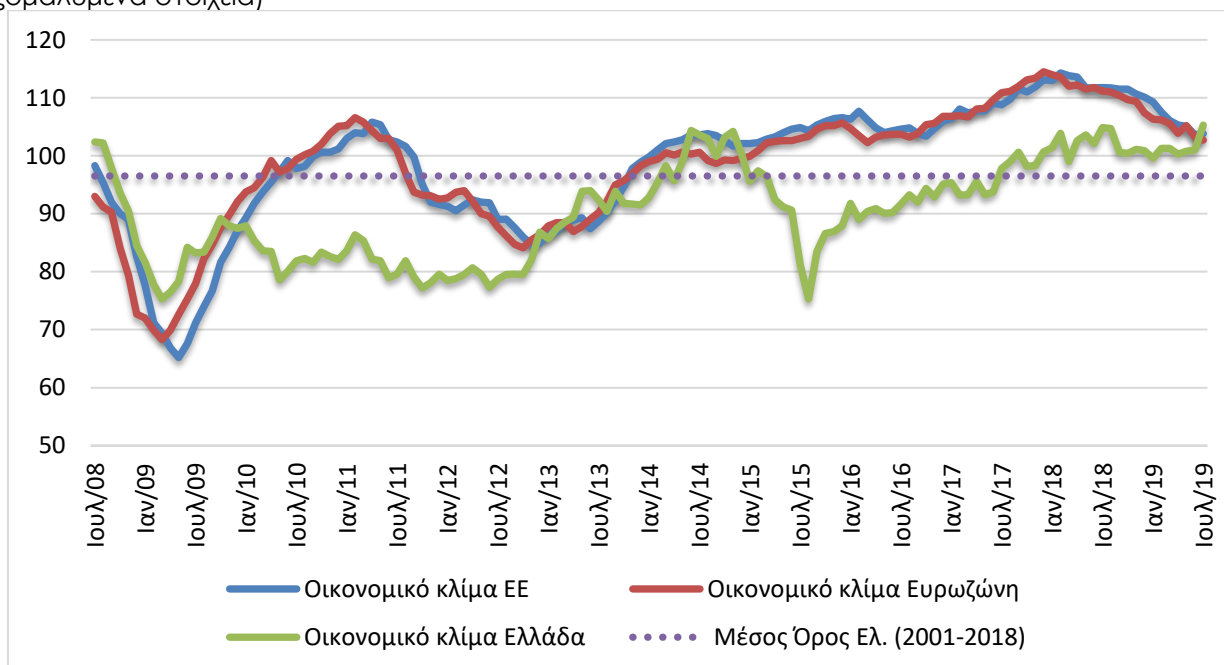
Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2018=100, εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)¹

Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος									
	Min	Max	2001-2018	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
ΕΕ-28	65,3 (Μαρ. 2009)	116,8 (Μάιος 2000)	100,0	88,6	93,2	102,7	105,2	105,1	110,5	111,3		
Ευρωζώνη	68,3 (Μαρ. 2009)	118,0 (Μάιος 2000)	99,7	89,1	91,7	100,1	103,4	104,5	110,3	111,5		
Ελλάδα	75,3 (Μαρ. 2009)	120,5 (Ιουλ. 2000)	96,5	80,0	90,9	100,0	88,8	91,8	96,6	102,1		
Περιοχή	2018											
	I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	113,8	113,6	111,7	111,7	111,8	111,7	111,5	111,5	110,7	110,1	109,3	107,5
Ευρωζώνη	114,0	113,6	112,0	112,2	111,5	111,8	111,2	111,0	110,4	109,7	109,4	107,4
Ελλάδα	101,4	103,9	99,0	102,6	103,6	102,1	104,9	104,7	100,6	100,4	101,1	100,9
Περιοχή	2019											
	I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	106,1	105,3	105,1	103,6	103,8	102,3	102,0					
Ευρωζώνη	106,3	106,2	105,6	103,9	105,2	103,3	102,7					
Ελλάδα	99,6	101,3	101,3	100,3	100,8	101,0	105,3					

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-28 και Ελλάδα (1990-2018=100, εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώνεται στις -5,9 και -6,6 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους τελευταίους 12 μήνες βελτιώνονται σε αμφότερες τις δύο ζώνες, όπως αντίστοιχα και οι προβλέψεις τους για τη μελλοντική εξέλιξή του τους επόμενους 12 μήνες. Οι

προβλέψεις για τη γενική κατάσταση της οικονομίας ενισχύονται και στις δύο ζώνες, όπως και οι προβλέψεις για κύριες αγορές τους επόμενους μήνες.

- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** (δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη κλίματος) υποχωρεί αισθητά τόσο στην ΕΕ (+10,5 από +15,6 μον. στην ΕΕ) όσο και στην Ευρωζώνη (+10,1 μον. από +14,7). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων επιδεινώνονται, σε αντίθεση με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης, ενώ παράλληλα οι προβλέψεις της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο εξασθενούν έντονα.

ΕΛΛΑΔΑ: Σημαντική μετεκλογική βελτίωση του δείκτη οικονομικού κλίματος,

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος κινείται έντονα ανοδικά τον Ιούλιο, στις 105,3 μονάδες από 101,0 μονάδες τον Ιούλιο, **επίδοση που είναι η υψηλότερη από τον Μάρτιο του 2008**. Σημειώνεται βελτίωση των προσδοκιών σε όλους τους επιχειρηματικούς τομείς, ανεξαιρέτως, Βιομηχανία, Λιανικό Εμπόριο, Υπηρεσίες και Κατασκευές. **Ταυτόχρονα, η καταναλωτική εμπιστοσύνη φθάνει στο υψηλότερο επίπεδο των τελευταίων 12 ετών περίπου. Καθώς πρόκειται για την πρώτη μετεκλογική έρευνα είναι φανερό ότι η αρχική επίδραση του αποτελέσματος στις προσδοκίες πολιτών και επιχειρήσεων είναι θετική. Αυτό συμβαίνει βέβαια συστηματικά σχεδόν σε όλες τις εκλογικές διαδικασίες των τελευταίων ετών.** Ήδη, έχουν καταγραφεί σε προγραμματικό επίπεδο και οι πρώτες ενέργειες της νέας κυβέρνησης που αναμένεται να οριοθετήσουν το πλαίσιο πολιτικής στο οποίο θα κινηθεί μεσοπρόθεσμα και θα διαμορφώσουν τις προσδοκίες στο επόμενο διάστημα. Βέβαια, η έρευνα καταγράφει μεν προσδοκίες από την πλευρά των πολιτών, αλλά και περισσότερο απτούς ποσοτικούς δείκτες ζήτησης από την πλευρά των επιχειρήσεων, οι οποίοι είναι σχετικά λιγότερο εξαρτημένοι από την πολιτική συγκυρία. Σε κάθε περίπτωση, καταγράφεται ισχυρή ενίσχυση της αισιοδοξίας στους πολίτες για βελτίωση των οικονομικών του νοικοκυριού τους αλλά και της χώρας, όπως και στις επιχειρήσεις, σε ηπιότερο βαθμό

Αναλυτικότερα:

- στη **Βιομηχανία**, το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση βελτιώθηκε, όπως και ο δείκτης των εκτιμήσεων για τα αποθέματα ενώ οι προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες παρουσίασαν μικρή μεταβολή.
- στις **Κατασκευές**, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα μεταβλήθηκαν σημαντικά, όπως επίσης οι αρνητικές προβλέψεις για την απασχόληση.
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις ενισχύονται αισθητά, οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους μεταβάλλονται οριακά, όπως και τα αποθέματα.
- στις **Υπηρεσίες**, οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύονται περαιτέρω, ενώ οι αντίστοιχες για την τρέχουσα ζήτηση βελτιώνονται μεν, αλλά ηπιότερα
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**, οι προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας αλλά και την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους βελτιώνονται, ενώ βελτιώνεται και η πρόθεση για αποταμίευση, όπως επίσης και οι προβλέψεις για την ανεργία.

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Οριακή ενίσχυση επιχειρηματικών προσδοκιών, λόγω καλύτερων εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία ενισχύθηκε οριακά τον Ιούλιο, στις 104,4 (από 104,2) μονάδες, επίπεδο ωστόσο ελαφρώς χαμηλότερο από το αντίστοιχο περυσινό (105,9 μον.). **Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση ενισχύθηκε αισθητά, το ισοζύγιο στις προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες αποδυναμώθηκε ήπια, ενώ οι εκτιμήσεις για τα αποθέματα ενισχύθηκαν ελαφρά.** Αναλυτικά:

α) Σε **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ο αρνητικός δείκτης διαμορφώνεται τον Ιούλιο στις -5 μονάδες (από -12 μον.), με το 20% (από 27%) των επιχειρήσεων να δηλώνουν χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και το 15% σταθερά να αναφέρει το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, το σχετικό ισοζύγιο εξασθένησε κατά 4 μονάδες και διαμορφώθηκε στις +23, με το 33% (από 39%) των επιχειρήσεων να προβλέπει άνοδο της παραγωγής του το επόμενο τρίμηνο και ένα 11% (από 12%) μείωσή της.

γ) Στα **αποθέματα έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό ισοζύγιο ενισχύθηκε κατά 2 μονάδες έναντι του προηγούμενου μήνα, στις +15 μονάδες, με το 22% των επιχειρήσεων σταθερά να αναφέρει εκ νέου υψηλά για την εποχή αποθέματα και το 8% (από 9%) να δηλώνει το αντίθετο.

δ) Στους δείκτες **εξαγωγικής δραστηριότητας** καταγράφηκαν τον Ιούλιο πτωτικές τάσεις: οι **εκτιμήσεις για τις εξαγωγές κατά το τελευταίο τρίμηνο** εξασθένησαν, στις +7 μονάδες, όπως και οι **προβλέψεις για εξαγωγές τους προσεχείς μήνες** (+17 από +21 μον. το ισοζύγιο), ενώ οι **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** ήταν αμετάβλητες (-10 μον. ο δείκτης).

ε) Οι **θετικές προβλέψεις για τις πωλήσεις τους προσεχείς μήνες** περιορίστηκαν τον Ιούλιο (στις +24 μον. το ισοζύγιο), με το 35% (από 42%) των επιχειρήσεων να αναμένει άνοδο το προσεχές χρονικό διάστημα και το 11% (από 13%) μείωσή τους. Ο δείκτης **εκτιμήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις** κινήθηκε ήπια ανοδικά, στις +21 (από +19) μονάδες, με το 34% (από 35%) των ερωτηθέντων να εκτιμά άνοδό τους.

στ) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** παρέμειναν αμετάβλητοι στους 4,8 μήνες, με το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** να είναι επίσης ουσιαστικά αμετάβλητο, στο 72,1% (από 72%).

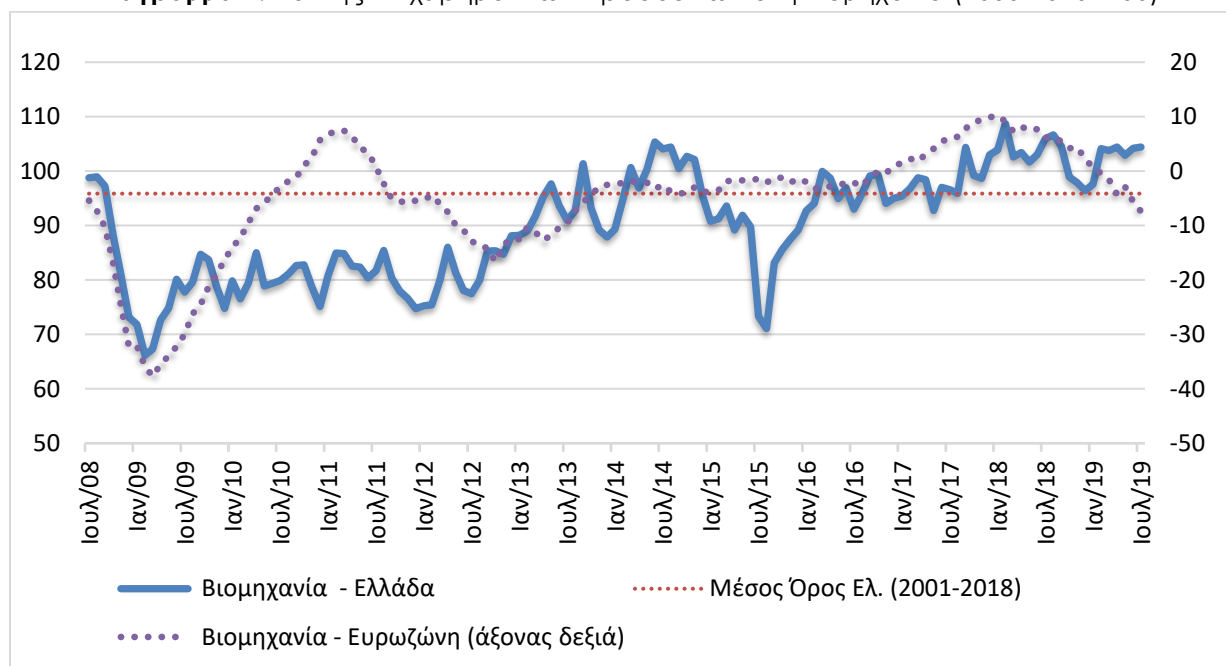
ζ) Ο δείκτης στις **προβλέψεις για την απασχόληση** αποδυναμώθηκε αισθητά και διαμορφώθηκε στις +2 μονάδες (από +10 μονάδες), με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προβλέπει άνοδο απασχόλησης το προσεχές τρίμηνο να διαμορφώνεται στο 13% (από 21%) και το 12% (από 9%) να αναμένει υποχώρηση.

η) Το ισοζύγιο στις **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών** διαμορφώθηκε στις -2 (από -4) μονάδες, με το 87% (από 86%) των επιχειρήσεων να μην αναμένει μεταβολές τους το επόμενο τρίμηνο και το 6% (από 5%) να αναμένει άνοδο.

Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομέας			Ακραίες τιμές		Μέσος όρος						
Βιομηχανία (2000-2010=100)			Min	Max	2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018
			66,2 (Φ. 2009)	117,6 (Μάρ. 2000)	95,9	92,6	99,7	86,3	96,1	98,1	102,8
2018											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
103,9	108,7	102,6	103,4	101,7	103,1	105,9	106,6	104,5	98,9	97,9	96,4
2019											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
97,6	104,1	103,8	104,4	102,9	104,2	104,4					

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση. **Πηγή:** IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

ι) Ως προς τους **λόγους που παρεμποδίζουν την παραγωγική δραστηριότητα**, το 44% των επιχειρήσεων θεωρεί ότι η επιχειρηματική λειτουργία του είναι απρόσκοπτη, ενώ από τις υπόλοιπες, ένα 26% δηλώνει ως σημαντικότερο εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης και το 15% την κεφαλαιακή ανεπάρκεια.

κ) Στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με την **ανταγωνιστική θέση των επιχειρήσεων** στις αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται, οι εκτιμήσεις των ερωτηθέντων κινούνται αρκετά υψηλότερα έναντι του προηγούμενου τριμήνου ως προς την εγχώρια αγορά (+18 από +7 μον. ο δείκτης) και την αγορά της ΕΕ (+10 από +5 μον. ο δείκτης), αλλά και σαφώς χαμηλότερα ως προς τις λοιπές αγορές (+1 από +13 μον. το ισοζύγιο).

λ) Τέλος, στο τριμηνιαίο ερώτημα σχετικά με τις **προβλέψεις των επιχειρήσεων για τον προορισμό των εξαγωγών τους τους προσεχείς μήνες**, καταγράφεται επιδείνωση στους σχετικούς δείκτες σε σχέση με τη μέτρηση Απριλίου προς την ΕΕ (+16 από +23 μον.), όπως και σε σχέση με τις Βαλκανικές (+2 μον ο δείκτης από +7) και αντίθετα βελτίωση ως προς τις λοιπές χώρες (+17 από +13 μον.).

Σε επίπεδο βασικών τομέων, η τάση των προσδοκιών στα **Καταναλωτικά αγαθά** είναι ανοδική, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 103,6 (από 101,9) μονάδες. Σημειώνεται έντονη αύξηση στις παραγγελίες και τη ζήτηση, ενώ παράλληλα τα αποθέματα διογκώθηκαν, με τις εκτιμήσεις για την παραγωγή τους προσεχείς 3-4 μήνες να αποδυναμώνονται. Στα **Κεφαλαιουχικά αγαθά**, ο δείκτης ενισχύθηκε, στις 109,5 (από 107,8) μονάδες, τάση η οποία διαμόρφωσε και τη δυναμική στο σύνολο της Βιομηχανίας. Η άνοδος προήλθε από την ενίσχυση της παραγωγής τους 3-4 προσεχείς μήνες (+35 από +30 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο). Τέλος, μικρή υποχώρηση παρουσίασε ο δείκτης στα **Ενδιάμεσα αγαθά**, στις 105,5 (από 107,2) μονάδες, καθώς η κάμψη των προβλέψεων για την παραγωγή τους τους 3-4 ερχόμενους μήνες δεν αντισταθμίστηκε από τις σχετικά αμετάβλητες εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Βελτίωση επιχειρηματικών προσδοκιών, εκπορευόμενη αποκλειστικά από τις Ιδιωτικές Κατασκευές

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές ενισχύθηκε τον Ιούλιο, στις 58,0 (από 54,6) μονάδες, επίπεδο ελαφρώς υψηλότερο από το αντίστοιχο περυσινό (56,9 μονάδες). **Στους επιμέρους κλάδους, η τάση είναι ανοδική στις Ιδιωτικές Κατασκευές, σε αντίθεση με τα Δημόσια Έργα. Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων βελτιώθηκαν αρκετά, ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση επιδεινώθηκαν οριακά.** Αναλυτικά, ο αρνητικός δείκτης των -73 μονάδων στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων ανήλθε στις -66, με το 68% (από 73%) των επιχειρήσεων να διατυπώνει απαισιοδοξία για το επίπεδο των εργασιών του το επόμενο τρίμηνο ενώ μόλις το 3% δήλωσε το αντίθετο. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο σχετικός δείκτης επιδεινώθηκε οριακά στις -34 μονάδες (από -32 μον.), με το 44% (από 39%) των ερωτηθέντων να προβλέπει μείωση θέσεων εργασίας στον τομέα και ένα 10% (από 6%) άνοδο. Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ο αρνητικός δείκτης των -19 μονάδων στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων αποδυναμώθηκε αισθητά, χάνοντας 9 μονάδες, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας ουσιαστικά δεν μεταβλήθηκαν (8 από 7,9). Στο πεδίο των τιμών, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες υποχώρησαν έντονα (-6 από -17 μον. ο δείκτης). Τέλος, το 9% (από 15%) από τις ερωτηθείσες επιχειρήσεις αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες, το 25% επισημαίνει τη χαμηλή ζήτηση, το 55% την ανεπαρκή χρηματοδότηση και ένα 10% λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία του.

Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Ενίσχυση παρουσίασε τον Ιούλιο ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές**, στις 76,0 (από 67,4) μονάδες, επίπεδο όμως αρκετά χαμηλότερο έναντι του αντίστοιχου πριν ένα έτος (80,6 μον.). Ο δείκτης πρόβλεψης για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών κινήθηκε ανοδικά και διαμορφώθηκε στις -43 (από -54) μονάδες, ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου ενισχύθηκαν ηπιότερα (στις -20 από -23 μον. ο δείκτης). Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων κινήθηκαν έντονα πτωτικά (-11 από +7 μον. ο δείκτης), ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας ενισχύθηκαν αισθητά (4,0 από 2,9). Ως προς τις τιμές, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες αντιστράφηκαν, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις +9 μονάδες (από -8). Τέλος, περιορίστηκε στο 9% (από 14%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν αναφέρουν προσκόμματα στη λειτουργία τους. Από τις υπόλοιπες, το 47% δηλώνει την ανεπάρκεια χρηματοδότησης και το 43% τη χαμηλή ζήτηση ως το βασικότερο λειτουργικό του πρόβλημα, με μόλις το 1% να αναφέρει ως αιτία λοιπούς παράγοντες.

Σε αντίθεση με τις Ιδιωτικές Κατασκευές, πτώση παρουσίασε τον Ιούλιο σε σχέση με τον προηγούμενο μήνα ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων**, καθώς διαμορφώθηκε στις 44,2 (από 47,9) μονάδες, υψηλότερα ωστόσο από την αντίστοιχη περυσινή τιμή του (37,3 μον.). Ως προς το πρόγραμμα εργασιών του κλάδου, ο δείκτης των -82 μονάδων τον Ιούνιο ουσιαστικά δεν μεταβλήθηκε (-81 μονάδες), ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση, το σχετικό ισοζύγιο έφτασε τις -44 (από -37) μονάδες. Από τις επιχειρήσεις του κλάδου, το 54% (από 46%) αναμένει λιγότερες θέσεις απασχόλησης, με το 10% (από 9%) να προβλέπει αύξησή τους. Πτωτικά κινήθηκε ο δείκτης εκτιμήσεων για το επίπεδο των τρεχουσών εργασιών, μειούμενος κατά 8 μονάδες, στις -39. Το σχετικό με τις τιμές ισοζύγιο επίσης ενισχύθηκε 5 μονάδες, στις -16 μονάδες. Τέλος, το ποσοστό των ερωτηθέντων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία περιορίστηκε στο 9% (από 15%), με το 12% να αναφέρει τη χαμηλή

ζήτηση, το 61% την περιορισμένη χρηματοδότηση και το 16% άλλους παράγοντες ως τα κυριότερα επιχειρηματικά του προσκόμματα.

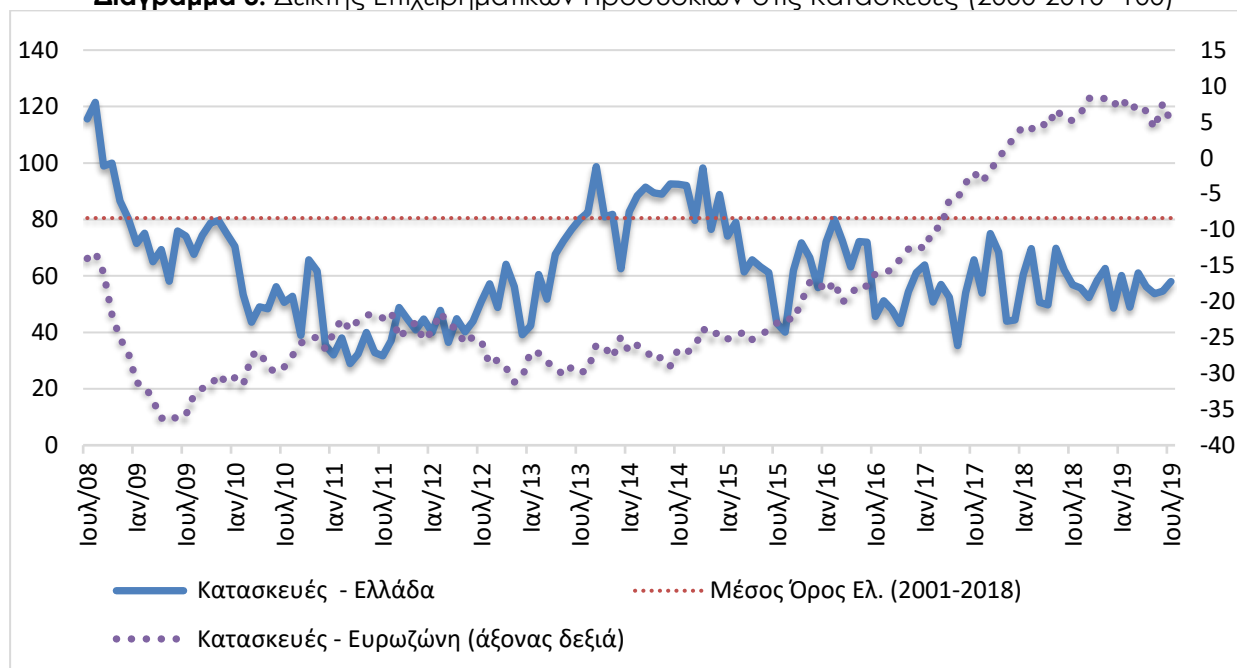
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομείς		Ακραίες τιμές		Μέσος όρος							
Κατασκευές (2000-2010=100)		Min	Max	2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
		28,9 (Μάρ. 2011)	155,7 (Μάρ. 2000)	80,5	71,5	88,4	62,0	61,3	55,4	58,1	
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
60,5	69,7	50,6	49,7	69,8	62,0	56,9	55,7	52,3	58,4	62,7	48,6
2019											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
60,2	48,9	61,1	56,2	53,7	54,6	58,0					

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Περαιτέρω ανάκαμψη στις επιχειρηματικές προσδοκίες, με ενίσχυση των πωλήσεων

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** ανέκαμψε εκ νέου τον Ιούλιο, κινούμενος στις 104,9 (από 103,2) μονάδες, ελαφρώς χαμηλότερα όμως από την αντίστοιχη περυσινή επίδοση (105,8). **Από τις κύριες μεταβλητές του δείκτη, οι θετικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις βελτιώνονται σημαντικά, ενώ οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη τους παραμένουν θετικές, παρόλο που τα αποθέματα είναι διογκωμένα.** Αναλυτικά, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους είναι έντονα θετικές, με τον σχετικό δείκτη να κινείται στις +16 (από +3) μονάδες, καθώς οι μισές επιχειρήσεις δηλώνουν αυξημένες πωλήσεις, έναντι 32% που αναφέρει το αντίθετο. Αλλά και οι αντίστοιχες προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων στο επόμενο τρίμηνο (+29 μον. το σχετικό ισοζύγιο) παραμένουν θετικές, όπως και οι παραγγελίες προς προμηθευτές, όπου σημειώνεται σημαντική ενίσχυση (+32 μονάδες από +20). Ωστόσο τα αποθέματα παραμένουν υψηλά για την εποχή στις +14 μονάδες (από +15), ενώ από την άλλη πλευρά περιορίζονται οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση (+14 από +21 μον.). Τέλος, ως προς τις τιμές, η πλειονότητα των επιχειρήσεων (80%) αναμένει σταθερότητα, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις +13 (από +3) μονάδες.

Οι εξελίξεις στους επιμέρους κλάδους του Λιανικού εμπορίου είναι κυρίως ανοδικές, με εξαίρεση τον κλάδο Υφασμάτων - Ένδυσης και Υπόδησης και τα Οχήματα - Ανταλλακτικά:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** ενισχύθηκε αισθητά τον Ιούλιο και διαμορφώθηκε στις 95,8 (από 86,9) μονάδες, κινούμενος ωστόσο σε υψηλότερη επίδοση σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή (91,5 μον.). Οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις κινούνται ανοδικά και επιστρέφουν σε θετικά επίπεδα, στις +25 μονάδες (από -3), ενώ παράλληλα ενισχύονται ήπια και οι προσδοκίες στις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (στις +13 μον. το σχετικό ισοζύγιο από +10). Στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, ο αντίστοιχος δείκτης υποχωρεί οριακά στις -3 (από -2) μονάδες, ενώ ανοδικά κινούνται οι παραγγελίες προς προμηθευτές (+53 από +42 μον.). Αποδυναμώνονται αν και παραμένουν έντονα θετικές οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης (+25 μον. ο δείκτης από +37), ενώ αντίθετα στις τιμές αναμένεται σημαντική αύξηση (+39 από +10 μον. ο δείκτης).

Πτωτικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, φθάνοντας στις 69,8 (από 75,8) μονάδες, σε υψηλότερα ωστόσο επίπεδα από τα αντίστοιχα του προηγούμενου έτους (59,1 μον.). Από τα βασικά στοιχεία δραστηριότητας, πολύ ισχυρή είναι η μείωση στις εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις οι οποίες διαμορφώνονται στις -83 μονάδες (από -78). Παράλληλα, εξασθενούν και οι θετικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία τους (+12 μον. ο δείκτης από +26). Στα αποθέματα ο σχετικός δείκτης περιορίζεται οριακά στις +12 μονάδες (από +13 μον), ενώ αρνητικές είναι οι προβλέψεις σχετικά με τις παραγγελίες προς προμηθευτές (-35 από -12 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο). Αισθητή επιδείνωση καταγράφεται όμως στις προσδοκίες για την απασχόληση (στις -51 μον. ο δείκτης από -34), ενώ στις τιμές, ο σχετικός δείκτης δείχνει πτώση τιμών.

Τον Ιούλιο, οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** ενισχύονται αισθητά, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 80,7 (από 72,4) μονάδες, αρκετά χαμηλότερα πάντως σε σύγκριση με την αντίστοιχη περίοδο του 2018 (102,3 μον.). Το ισοζύγιο για τις τρέχουσες πωλήσεις

βελτιώνεται μεν, αλλά παραμένει αρνητικό στις -4 μονάδες (από -10), ενώ οι πωλήσεις της επόμενης περιόδου επιδεινώνονται (-17 από -13 μον. ο δείκτης). Παράλληλα, ο δείκτης αποθεμάτων αποκλιμακώνεται έντονα στις +13 μονάδες (από +39), με αποτέλεσμα την αισθητή ενίσχυση του συνολικού δείκτη, ενώ στις προβλέψεις παραγγελιών προς προμηθευτές, το αρνητικό ισοζύγιο επίσης περιορίζεται αισθητά στις -10 μονάδες (από -29). Αρνητικές παραμένουν και οι προβλέψεις για την απασχόληση, οι οποίες ωστόσο ενισχύονται ελαφρά (-17 από -20 μονάδες), ενώ στις τιμές, ο σχετικός δείκτης ενισχύεται κατά τρεις μονάδες, στις +2 μονάδες.

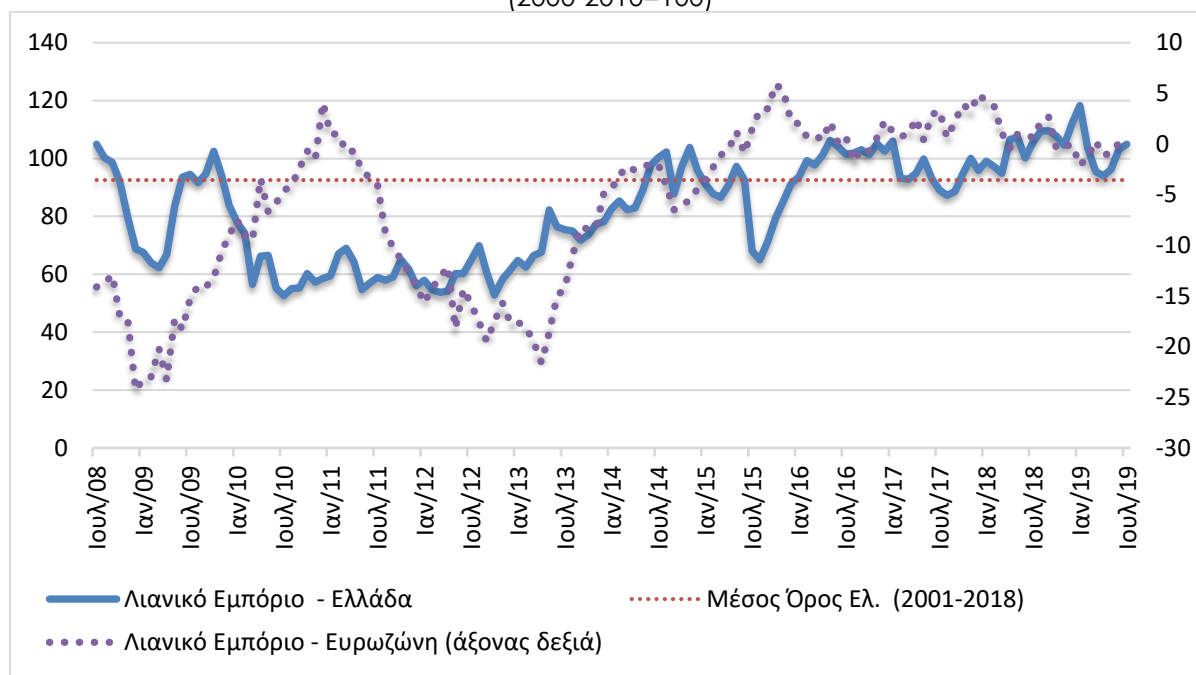
Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Λιανικό Εμπόριο (2000-2010=100)	Min	Max	2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018		
	52.6 (Ιουλ. 2010)	128.7 (Μάιος 2007)	92,5	72,6	92,3	83,9	101,4	94,6	104,5		
2018											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
99,1	97,2	94,9	106,5	107,3	100,1	105,8	109,5	109,5	107,7	104,6	112,2
2019											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
118,3	103,7	95,5	94,0	96,2	103,2	104,9					

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο
(2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

Έντονα πτωτικά κινούνται τον Ιούλιο οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά**, στις 115,2 (από 125,0) μονάδες, επίπεδο αρκετά χαμηλότερο του αντίστοιχου περσινού (124,9 μον.). Το θετικό ισοζύγιο στις τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου χάνει έδαφος και διαμορφώνεται στις +25 (από +34) μονάδες, ενώ αντίστοιχα κινείται και ο δείκτης των προβλέψεων για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου, χάνοντας 6 μονάδες (+32 από +38 μον.). Στα αποθέματα, καταγράφεται διόγκωση (στις +27 μονάδες από +15), ενώ και οι προβλέψεις για την απασχόληση αποδυναμώνονται, χάνοντας 6 μονάδες (+12 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο). Στις παραγγελίες

προς προμηθευτές, σημειώνεται σημαντική βελτίωση στο σχετικό ισοζύγιο (+27 από +17 μον. το ισοζύγιο), ενώ τέλος, στις προβλέψεις των τιμών, ο σχετικός δείκτης κινείται έντονα ανοδικά και διαμορφώνεται στις +24 (από +3) μονάδες.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Πολυκαταστήματα** κινούνται έντονα ανοδικά, με τον δείκτη να διαμορφώνεται στις 112,2 (από 88,6) μονάδες, επίδοση αισθητά υψηλότερη σε σχέση με πέρυσι (99,5 μον.). Από τα επιμέρους στοιχεία, οι θετικές τρέχουσες πωλήσεις ενισχύονται περαιτέρω (στις +48 μον. το σχετικό ισοζύγιο από +38), ενώ παράλληλα ενισχύεται έντονα το ισοζύγιο με τις προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου (+44 από +2 μον.). Τα αποθέματα υποχωρούν, υποδηλώνοντας έντονες ρευστοποιήσεις με το σχετικό δείκτη να χάνει 32 μονάδες και να διαμορφώνεται στις -2 μονάδες, ενώ το ισοζύγιο των +30 μονάδων στις προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές ενισχύεται στις +71 μονάδες. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, το ισοζύγιο των +57 μονάδων αποδυναμώνεται έντονα (στις +19 μον.), ενώ αντίθετα συμβαίνει με τις τιμές, όπου ο σχετικός δείκτης παραμένει ισοσκελισμένος για τρίτο συνεχόμενο μήνα.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Σημαντική ενίσχυση επιχειρηματικών προσδοκιών, λόγω κυρίως θετικών εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** κινείται έντονα ανοδικά τον Ιούλιο, στις 108,0 (από 98,1) μονάδες, σε υψηλότερα επίπεδα από την αντίστοιχη περυσινή επίδοση (99,7 μονάδες). **Από τις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύονται αισθητά και αντανakλούν αυξημένη αισιοδοξία, ενώ παράλληλα βελτιώνονται σημαντικά και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση, με τις θετικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της να καλυτερεύουν επίσης.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύεται πλέον στις +29 μονάδες (από +12), όπως και οι ήδη θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση +23 από +7 μον. ο δείκτης). Παράλληλα, ο δείκτης στις προβλέψεις για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου ενισχύεται οριακά (+25 από +24 μον. το σχετικό ισοζύγιο), ενώ υψηλά διατηρούνται και οι θετικές προβλέψεις για την απασχόληση (+23 από +24 μον. ο σχετικός δείκτης). Στις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο παραμένει αμετάβλητο στις +1 μονάδες. Γενικά μία στις τρεις επιχειρήσεις δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες, το 32% επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του, το 17% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 14% την τρέχουσα οικονομική συγκυρία (κεφαλαιακοί έλεγχοι, καθυστέρηση εισπράξεων Δημοσίου, υψηλή φορολογία κ.α.).

Σε επίπεδο βασικών κλάδων των Υπηρεσιών η εικόνα είναι η ακόλουθη:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία** αυξάνεται στις 113,7 (από 106,8) μονάδες, επίπεδο αισθητά όμως χαμηλότερο του αντίστοιχου περυσινού (133,5 μον.). Οι εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων ενισχύονται (+35 από +15 μονάδες ο δείκτης), ενώ οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση από ισοσκελισμένες κερδίζουν έδαφος κατά 11 μονάδες. Από την άλλη πλευρά οι αισιόδοξες προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση περιορίζονται και διαμορφώνονται στις +7 από +16 μον. το ισοζύγιο, όπως και εκείνες για την απασχόληση του κλάδου (+16 από +20 μον. το ισοζύγιο). Ο δείκτης των τιμών διαμορφώνεται στις -2 μονάδες (από +7), ενώ σχεδόν, δύο στις

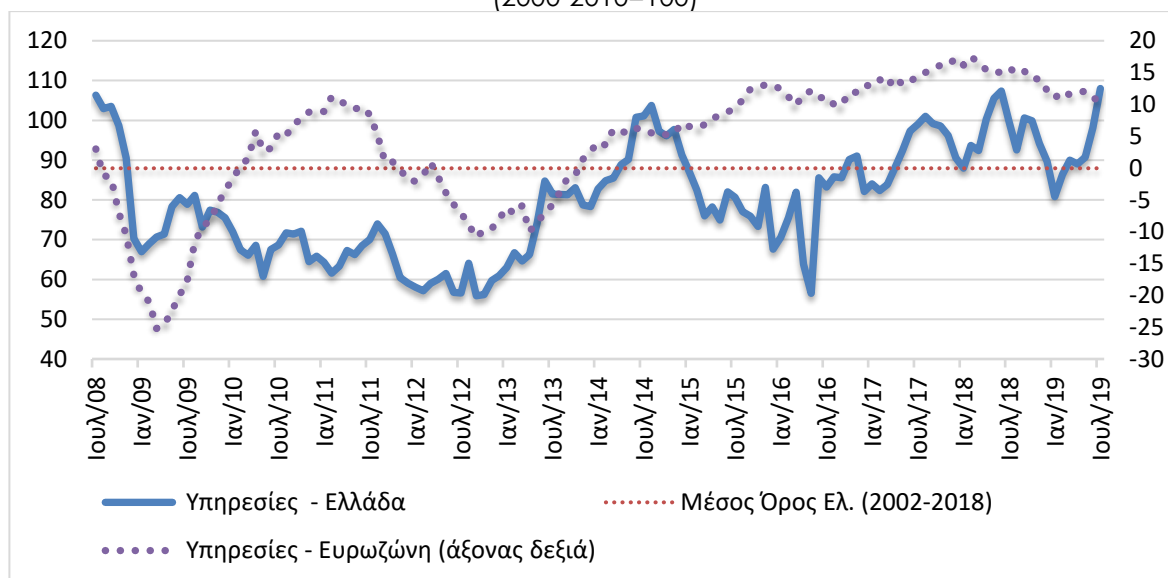
πέντε επιχειρήσεις (38%) αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με ένα 22% να κρίνει ως βασικό λειτουργικό εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης, το 11% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 26 % την τρέχουσα οικονομική συγκυρία.

Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Υπηρεσίες (2000-2010=100)		Min	Max		2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018
		55.9 (Σ. 2012)	140.2 (Ιουλ. 2000)		88,4	75,3	93,3	78,2	79,3	92,7	97,0
2018											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
88,0	93,7	92,4	100,3	105,5	107,4	99,7	92,6	100,6	99,9	94,2	89,7
2019											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
80.8	86.4	90.0	89.0	90.7	98.1	108.0					

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης. **Πηγή:** IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες (2000-2010=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

Πτωτικά κινείται ο δείκτης προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (χωρίς Τράπεζες), στις 124,6 (από 138,8) μονάδες, σε αισθητά υψηλότερα επίπεδα από τα περυσινά (111,8 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων περιορίζονται αισθητά, όπως επίσης και οι εκτιμήσεις της τρέχουσας ζήτησης (+24 από +38 μον. το σχετικό ισοζύγιο και +10 μονάδες από +33 αντίστοιχα). Σχετικά με τις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης, ο δείκτης κινείται πτωτικά στις +43 (από +48) μονάδες, όπως και οι προβλέψεις για την απασχόληση (στις +29 από +33 μον. με το ισοζύγιο). Στις προσδοκίες για τις τιμές, ο σχετικός δείκτης υποδηλώνει σταθερότητα, ενώ το ποσοστό εκείνων που δηλώνουν ανεμπόδιστη λειτουργία κινείται σταθερά στο 10%, με το 72% να αναφέρει την ανεπαρκή ζήτηση ως σημαντικότερο πρόσκομμα λειτουργίας.

Έντονα ανοδικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, κινούμενος στις 110,0 (από 88,3) μονάδες, σε πολύ υψηλότερα επίπεδα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα περσινά (73,5 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων ενισχύεται κατά 32 μονάδες (στις +25 μονάδες), ενώ επανέρχονται με έντονο ρυθμό οι θετικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση (+29 από -4 μον. το ισοζύγιο). Παράλληλα, ανοδικά κινούνται οι προβλέψεις για την εξέλιξη της ζήτησης (στις +35 μονάδες από +23 το ισοζύγιο), ενώ οι προβλέψεις για την απασχόληση αποδυναμώνονται, με το σχετικό ισοζύγιο να υποχωρεί ελαφρά (+16 από +20 μον.). Οι τιμές ενισχύονται ελαφρώς (+4 από -1 μον. ο δείκτης), ενώ διαμορφώνεται στο 36% το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη λειτουργία, με το 24% να αναφέρει την ανεπάρκεια ζήτησης και το 16% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης ως βασικότερα εμπόδια λειτουργίας.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** κινείται ελαφρώς ανοδικά και διαμορφώνεται στις 87,8 (από 86,5) μονάδες, πολύ υψηλότερα πάντως από τον Ιούλιο του 2018 (71,4 μον.). Οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων οξύνονται και διαμορφώνονται στις -9 μονάδες, ενώ παράλληλα ενισχύεται το ισοζύγιο των εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση (από +5 στις +12 μονάδες). Στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης καταγράφεται μικρή ανάκαμψη στο σχετικό δείκτη στις +15 (από +11) μονάδες, όπως και στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου όπου το ισοζύγιο ενισχύεται κατά 4 μονάδες (+18 από +14 μον.). Ταυτόχρονα, οι προβλέψεις για τις τιμές υποχωρούν (-6 από -3 μον. ο δείκτης). Τέλος, το 42% των επιχειρήσεων δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 20% να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης και το 16% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης ως βασικά προσκόμματα στη λειτουργία τους.

Έντονα ανοδικά κινούνται οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Χερσαίες Μεταφορές**, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται τον Ιούλιο στις 135,9 (από 117,0) μονάδες, σε πολύ υψηλότερο επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο του προηγούμενου έτους (110,2 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων κερδίζουν αισθητά έδαφος (στις +65 από +34 μον. ο δείκτης), ενώ παράλληλα, το ισοζύγιο των +31 μονάδων των εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση εκτινάσσεται κατά 25 μονάδες. Το ισοζύγιο στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης ενισχύεται περαιτέρω και διαμορφώνεται στις +61 μονάδες (από +50), ενώ στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου ο δείκτης κερδίζει επιπλέον 4 μονάδες και διαμορφώνεται στις +59. Ο δείκτης τιμών υποδηλώνει αύξηση τιμών (στις +5 από -15), ενώ τέλος οι μισές επιχειρήσεις δηλώνουν ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία, έναντι 40% που επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης και το 9% την ανεπάρκεια κεφαλαίων, ως προσκόμματα στη λειτουργία τους.

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ**Νέα ενίσχυση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης, στο μέγιστο επίπεδο των τελευταίων σχεδόν 12 ετών**

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης ανέκαμψε εκ νέου τον Ιούλιο, για πέμπτο συνεχή μήνα, αλλά αρκετά ταχύτερα από τους προηγούμενους. Ακολούθως, διαμορφώθηκε στις -20,2 (από -27,8) μονάδες, πολύ υψηλότερα από ότι ένα έτος νωρίτερα (-46,5 μονάδες)². Το συγκεκριμένο επίπεδο του δείκτη είναι το υψηλότερο από τον Οκτώβριο του 2007. **Η περαιτέρω ενίσχυση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης θεωρείται ότι σχετίζεται πρωτίστως με την κυβερνητική αλλαγή και είναι μια εξέλιξη η οποία σημειώνεται διαχρονικά την πρώτη περίοδο μετά από βουλευτικές εκλογές. Σε αυτήν την τάση συνέβαλε η εξαγγελία άμεσης υλοποίησης ορισμένων δημοσιονομικών μέτρων τα οποία αφορούσαν και στα νοικοκυριά (μείωση ΕΝΦΙΑ, επέκταση ρύθμισης έως 120 δόσεις. Την περίοδο διεξαγωγής της έρευνας τα μέτρα δεν είχαν νομοθετηθεί). Επομένως, το εάν θα συνεχιστεί αυτή η τάση συναρτάται σε σημαντικό βαθμό από την υλοποίηση των προεκλογικών εξαγγελιών.** Κατόπιν της νέας, σημαντικής ανόδου τον Ιούλιο, οι Έλληνες καταναλωτές δεν είναι πλέον οι πιο απαισιόδοξοι στην ΕΕ, καθώς τα νοικοκυριά στη Βουλγαρία, όπου ο δείκτης διαμορφώθηκε στις -24,3 μονάδες (από -24,8 μον.) είναι περισσότερο απαισιόδοξα νοικοκυριά. Την πεντάδα των πλέον απαισιόδοξων συμπληρώνουν η Ιταλία (-11,8 από -14,0), το Βέλγιο (-10,7 από -9,6) και η Πορτογαλία (-7,3 από -9,2). Οι μέσοι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -5,9 (από -6,9) μονάδες στην ΕΕ και στις -6,6 (από -7,2) μονάδες στην Ευρωζώνη. Ανοδική τάση σημειώθηκε τον Ιούλιο σε 16 χώρες, ενώ θετικό πρόσημο διατηρούν 3 χώρες: η Δανία, η Λιθουανία και η Πολωνία³. Αναλυτικά:

- **Ήπια καλυτέρευση των εκτιμήσεων των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών τους τελευταίους 12 μήνες**

Οι εκτιμήσεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προηγούμενους 12 μήνες βελτιώθηκαν ελαφρώς τον Ιούλιο, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις -30,4 (από -32,9) μονάδες. Το 43% των νοικοκυριών εκτίμησε ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 7% θεωρεί πως επήλθε μικρή βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -1,5 και -3,5 μονάδες αντίστοιχα.

- **Βελτίωση στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες βελτιώθηκαν ήπια τον Ιούλιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -14,4 (από -19,1) μονάδες. Το 32% των νοικοκυριών αναμένει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής του κατάστασης, ενώ το 17% προβλέπει μικρή βελτίωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +3,1 και 1,5 μονάδες αντίστοιχα.

² Ο τρόπος υπολογισμού του δείκτη καταναλωτικής εμπιστοσύνης άλλαξε από τον Ιανουάριο του 2019. Πλέον δεν λαμβάνονται υπόψη στη διαμόρφωσή τα ισοζύγια απαντήσεων της πρόθεσης για αποταμίευση και των προβλέψεων για την ανεργία. Έχουν αντικατασταθεί από τα ισοζύγια των εκτιμήσεων για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών το τελευταίο 12μηνο και των προβλέψεων τους για μείζονες αγορές. Τα δύο ισοζύγια απαντήσεων που παρέμειναν στον υπολογισμό του δείκτη είναι οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους επόμενους 12 μήνες και οι προβλέψεις για τη γενική κατάσταση της οικονομίας. Οι σειρές των δεικτών καταναλωτικής εμπιστοσύνης σε όλες τις χώρες της ΕΕ αναθεωρήθηκαν προς τα πίσω από την DG Ecfín.

³ Με την αλλαγή της σύνθεσης του δείκτη, ορισμένες χώρες που είχαν σταθερά θετικό πρόσημο τα τελευταία χρόνια, όπως η Σουηδία, πλέον έχουν αρνητικό, ενώ εμφανίζουν θετική τιμή ορισμένες χώρες που είχαν σταθερά αρνητικό πρόσημο.

- **Έντονη καλυτέρευση προβλέψεων για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Ο δείκτης των προβλέψεων των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο ενισχύθηκε έντονα τον Ιούλιο και διαμορφώθηκε στις 0,1 (από -18,3) μονάδες. Το 29% των καταναλωτών προβλέπει ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας, έναντι του 25% το οποίο αναμένει σταθερότητα. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις -13,8 και -12,0 μονάδες.

- **Μικρή υποχώρηση στην πρόθεση για μείζονες αγορές**

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) υποχώρησε τον Ιούλιο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -36,2 (από -41,2) μονάδες. Το 46% των καταναλωτών προέβλεψε ότι θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ το 7% αναμένει το αντίθετο. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες διαμορφώθηκαν στις -11,2 μονάδες στην ΕΕ και στις -12,4 μονάδες στην Ευρωζώνη.

Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυσμένα στοιχεία)												
Περιοχή	Ακραίες τιμές				Μέσοι όροι							
	Min		Max		2001-2018	2013	2014	2015	2016	2017	2018	
ΕΕ-28	-23,7 (Φεβρ. 2009)		-1,7 (Μάιος 2000)		-11,1	-20,1	-16,9	-9,9	-6,5	-7,1	-5,5	
Ευρωζώνη	-24,4 (Μάρ. 2009)		-1,9 (Μάιος 2000)		-12,3	-20,2	-18,3	-11,9	-8,4	-8,6	-6,0	
Ελλάδα	-80,8 (Φεβρ. 2012)		+3,2 (Απρ. 2000)		-42,7	-73,85	-69,3	-52,8	-50,3	-62,9	-58,9	
Περιοχή	2018											
	I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-3,5	-3,6	-4	-4,4	-4,2	-4,6	-4	-4,5	-5,1	-5	-5,8	-7,2
Ευρωζώνη	-3,2	-3,5	-4,2	-4,4	-4,8	-4,8	-4,7	-4,9	-5,6	-5,3	-6,1	-7,8
Ελλάδα	-47,8	-49,6	-52,1	-48,5	-48,6	-48,9	-46,5	-45,0	-42,7	-34,1	-32,7	-31,0
Περιοχή	2019											
	I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-7,4	-6,8	-6,8	-7,3	-6,2	-6,9	-5,9					
Ευρωζώνη	-7,4	-6,9	-6,6	-7,3	-6,5	-7,2	-6,6					
Ελλάδα	-28,3	-33,3	-31,6	-30,9	-29,5	-27,8	-20,2					

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- **Οριακά ανοδική η πρόθεση για αποταμίευση**

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες ενισχύθηκε ελαφρώς τον Ιούλιο, καθώς διαμορφώθηκε στις -63,0 μονάδες (από -64,4). Το 81% των νοικοκυριών δεν θεωρεί πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο, ενώ το 16% τη θεωρεί πιθανή ή πολύ πιθανή. Οι σχετικοί δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +4,6 και +1,2 μονάδες αντίστοιχα.

- **Αισθητή κάμψη των προβλέψεων για την ανεργία**

Ο δείκτης πρόβλεψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες παρουσίασε σημαντική υποχώρηση τον Ιούλιο, στις +7,9 μονάδες, έναντι +16,0 τον προηγούμενο μήνα. Το ποσοστό των νοικοκυριών που προβλέπει μικρή ή αισθητή άνοδο της ανεργίας διαμορφώθηκε στο 35%, με το 28% των ερωτηθέντων να αναμένει ελαφρά μείωσή της. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +11,0 και +9,6 μονάδες αντίστοιχα.

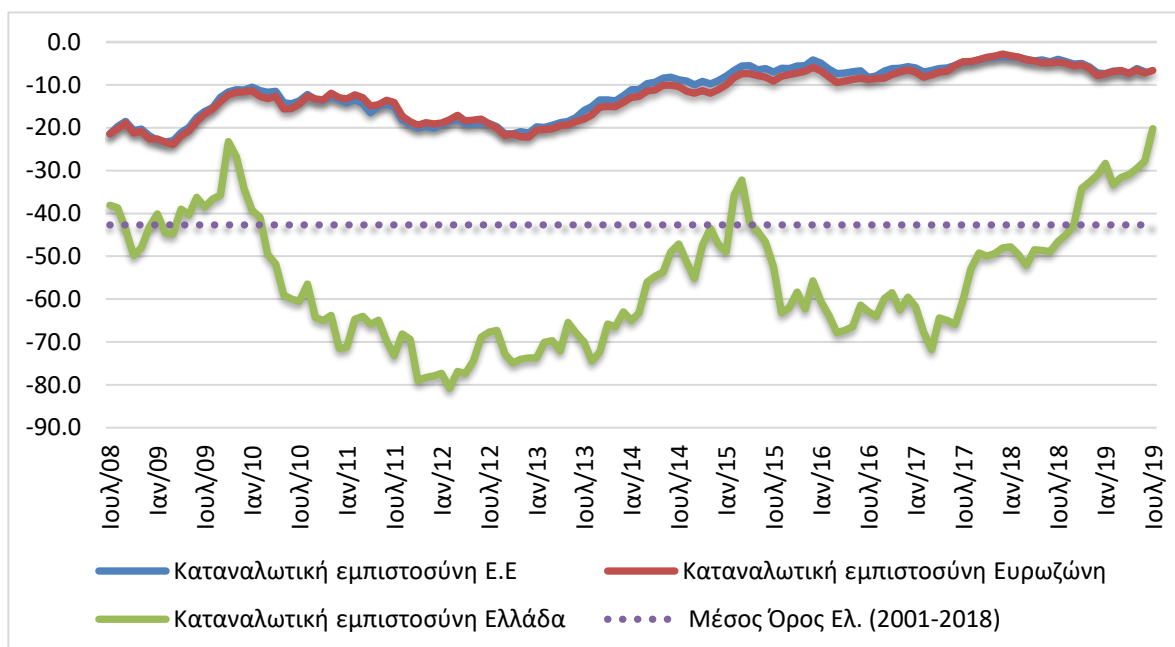
- **Ενίσχυση των αρνητικών εκτιμήσεων για τις τιμές**

Ήπια υποχώρηση παρουσίασε τον Ιούλιο ο δείκτης στις προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχείς 12 μήνες, στις -7,8 (από -6,6) μονάδες. Το 31% των νοικοκυριών προβλέπει άνοδο τιμών με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 38% αναμένει σταθερότητα. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώθηκαν στις +24,6 και +20,6 μονάδες.

- **Αμετάβλητο το ποσοστό που δηλώνει ότι «αντλεί από τις αποταμιεύσεις του»**

Σχετικά με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» περιορίστηκε ήπια τον Ιούλιο, στο 61% (από 63%), ενώ αμετάβλητο στο 12% παρέμεινε το ποσοστό όσων αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους. Οι καταναλωτές που δηλώνουν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ αποτελούν το 16% (από 15%) του συνόλου, ενώ όσοι δηλώνουν ότι «έχουν χρεωθεί» κινούνται σταθερά στο 10%.

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

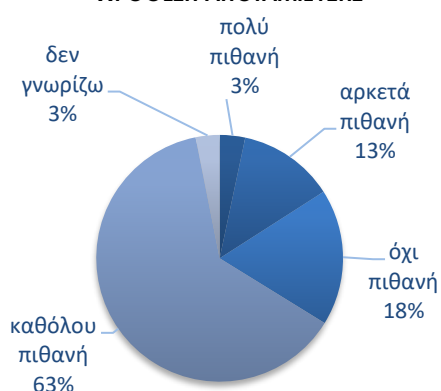
Τον Ιούλιο, στην έρευνα καταναλωτών εξετάζονται **τρία πρόσθετα ζητήματα** σε τριμηνιαία βάση, τα οποία εξειδικεύουν περισσότερο την πρόθεση για μείζονες αγορές διαρκών καταναλωτικών αγαθών (αυτοκίνητο, κατοικία) και έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον ως πρόδρομοι δείκτες για την ιδιωτική κατανάλωση. Αναλυτικά:

- Ενίσχυση καταγράφει σε σχέση με τον Απρίλιο η πρόθεση αγοράς αυτοκινήτου εντός των επόμενων 12 μηνών, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -87,0 (από -88,8) μονάδες. Αυτή η επίδοση παραμένει αισθητά δυσμενέστερη από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς δείκτες, οι οποίοι διαμορφώθηκαν στις -59,2 (από -60,8) και στις -63,9 (από -65,4) μονάδες, στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Το 92,1% (από 94,5%) των καταναλωτών στην Ελλάδα δηλώνει ότι δεν είναι πιθανό να αγοράσει αυτοκίνητο εντός του προσεχούς 12μήνου.
- Ανάκαμψη σημειώνεται τον Ιούλιο σε σχέση με τον Απρίλιο και στην πρόθεση για αγορά ή κατασκευή κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται

στις -91,7 (από -92,4) μονάδες, ισοζύγιο επίσης χειρότερο από τους αντίστοιχους ευρωπαϊκούς δείκτες, οι οποίοι διαμορφώθηκαν στις -77,4 (από -79,0) και τις -80,8 (από -82,5) μονάδες, στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Το 3,1% (από 2,8%) των νοικοκυριών εγχωρίως δηλώνει εκ νέου ότι ίσως να προβεί σε αγορά / κατασκευή κατοικίας τον επόμενο χρόνο.

- Βελτίωση καταγράφηκε στον δείκτη της πρόθεσης πραγματοποίησης σημαντικών δαπανών για βελτίωση / ανανέωση της κατοικίας εντός των επόμενων 12 μηνών, ο οποίος διαμορφώθηκε στις -69,3 (από -75,8) μονάδες. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες έφτασαν τις -47,1 (από -46,7) στην ΕΕ και τις -50,4 (από -48,4) μονάδες στην Ευρωζώνη. Το ποσοστό των νοικοκυριών στην Ελλάδα που δηλώνουν ότι είναι αρκετά ή πολύ πιθανό να πραγματοποιήσουν σημαντικές δαπάνες αυτού του είδους εντός ενός χρόνου φτάνει στο 14,3% (από 10,6%).

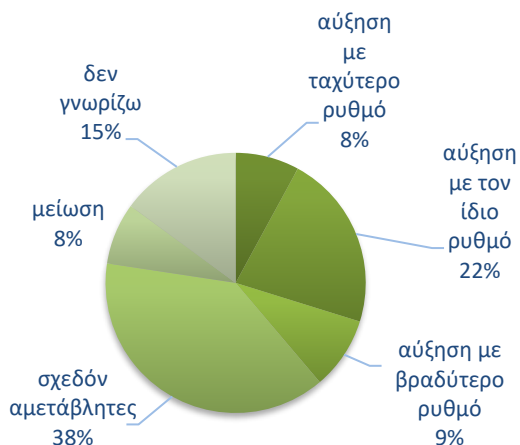
Διάγραμμα 7: Ενδεικτικές μεταβλητές της έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο
ΠΡΟΘΕΣΗ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗΣ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

ΠΡΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΜΕΙΖΟΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Πηγή: IOBE